

DEKO, Septembris, 2001.

Sandra Zaiceva

Drosme pasludināt

Latvijā dzimušo un Vācijā dzīvojošo arhitektu Meinhardu fon Gerkānu specializētais informācijas dienests BauNetz patlaban Vācijas arhitektu vidū ierindo pirmajā vietā pasaules mērogā – prestižajā pirmajā septītniekā. Šis cilvēks slavu ieguvis galvenokārt ar tērauda un stikla veidotām, taču gaisīgām sabiedriskām celtnēm, iemantojot „lidostu un staciju karaļa” epitetu. Saņēmis ap 250 internacionālu balvu un ieguvis gandrīz 100 pirmās vietas dažādos konkursos. Viņa pirmais darbs Latvijā pabeigts pirms diviem gadiem – Pareks bankas viceprezidenta Krasovicka ģimenes rezidence Bulduros, līdzās villai „Marta”, kurai blakus tika uzcelta arī tenisa halle. Septembrī atklās Gerkāna projektēto ekskluzīvo apartamentu māju „Bellevue” („Skaistie skati”) Lielupē, kurā tiks piedāvāti astoņi apartamenti.

- **Pie kādiem projektiem jūs strādājat pašlaik?**
- Mūsu lielākie projekti pašlaik ir Berlīnes Centrālā dzelzceļa stacija, Berlīnes Olimpiskais stadions, arī futbola stadioni Frankfurtē, Ķelnē, Kotbusā, ražošanas halles jaunajām *Super-Jumbo* lidmašīnām Hamburgā. Vairāki projekti Ķīnā – Kongresu un izstāžu centrs Šeņčzenā un Naungā, centrālā darījumu zona Pekinā, dzīvojamās ēkas 750 000 kv.m platībā 6000 iedzīvotājiem Pekinā, teātris, bibliotēka, stadions un izstāžu komplekss Langfangā, Sporta centrs Taibejā *New Town* Šanhajā.
- **Bērnībā jūs dzīvojāt pie jūras Mellužos, tagad esat iepazinis perfektas pludmales pasaulē – Azūra krasts, Riodežaneiro, Palmbīča, Maljorka... Ar ko Jūs piesaista Jūrmala? Kā, jūsprāt, būtu jāattīstās tās apbūvei?**
- Jūrmalas pludmale fascinē ar plašumu un nebeidzamo krasta līniju. Galvenais, kas to izceļ, ir faktors, ka pludmale un kāpu zona ir tikpat kā neapbūvēta, nav redzami celtniecības apjomi, kas traucētu piekrastes dabiskumam. Tieši tas Jūrmalu atšķir no konkurentiem visā pasaulē, kur pludmales ir pilnīgi aizbūvētas. Celtniecību Jūrmalā pludmales zonā drīkstētu, labākajā gadījumā, atļaut kādam restorānam, kam ekselentā arhitektoniskā paņēmiena būtu pilnīgi, bet atturīgi jāiekļaujas piekrastes un kāpu zonas apmežojumā. Bagātai koka arhitektūrai Jūrmalā būtu jāatrod savs turpinājums modernā formā.
- **Sapņu māja pie jūras – vai tā varētu būt ekskluzīvo apartamentu māja Lielupē „Bellevue”? Kur slēpjas tās ekskluzivitāte? Kādas priekšrocības jūs saskatāt vairākdzīvokļu – kaut arī tie būtu apartamenti – mājās, salīdzinot ar privātmāju?**
- Konkrēti šī māja apvieno individualitāti ar komfortu, ko var sniegt kopējās lietošanas platības (liels peldbaseins, sauna, pazemes autostāvvietas, apsardze un komunikāciju sistēmas). Katram dzīvoklim ir individuāls plānojums, mājā nav divu vienādu dzīvokļu. Arī daudzās terases katram dzīvokļa īpašniekam nodrošina patstāvīguma kvalitāti. Šis ir dzīvesveids, kas pilnībā atbilst nākotnes dzīves stilam gan Ņujorkā, gan Maiami, Kannās vai Rio.

Māja Lielupē ir vesela orgija ar dabas iespaidiem. No katras istabas paveras pārsteidzošs un brīnumskaists skats uz priežu meža koku galotnēm.

- **Pēc jūsu projekta pie Mazā Baltezera top privātmāju – koku ēku – grupa. Ar ko tās atšķirsies no pārējām, pēdējā laikā tik aktīvi tirgū piedāvātajām ģimenes mājām pie ūdeņiem slēgta tipa ciematiņos?**
- Pirmām kārtām tas nebūs liels ciemats, bet tikai dažas ēkas. Tas būs ļoti slaidas un šauras dzīvojamās ēkas, kas saudzīgi pieskaņosies augstajiem, gluži vai skulpturālajiem apkārtnes kokiem. Apbūve risināta dialoga formā ar brīnumskaisto meža ieloku pie ezera.
- **Jums, radot privātmājas projektu, nozīmīga ir saikne ar dabu. Lai daba ienāktu telpā, jūs bieži projektējat ēkas ar gaismas pagalmiem (ātrijiem).**
- Svarīgākais privātmājai ir dialogs ar esošo kontekstu, apkārtējo vidi. Ēkām jābūt piesaistītām vietai – vai nu ar saskaņu, vai disonansi. Ja daba ir ļoti iespaidīga un noteicoša, tad mājai ar dabu ir jāmeklē simbioze. Ātrijs tam ir izcils risinājums.
- **Jūsu darbi nekad nav vēsturiski, tās ir modernas celtnes. Vai ņemat vērā arī reģionālās tradīcijas, vizuālās atšķirības, piemēram, Ķīnā, Latvijā, Vācijā...**
- Reģionālajām atšķirībām saknes meklējamas valsts kultūrā un tradīcijās. Tās sameklēt un no jauna interpretēt ir augstākā līmeņa māksla modernajā arhitektūrā. Tam pretī nostādītais stila jautājums vienmēr atkāpsies aizmugures fonā.
- **Kādi priekšnoteikumi vajadzīgi, lai radītu augstvērtīgu arhitektūru? Ko jūs novēlētu Latvijas topošajiem un esošajiem arhitektiem?**
- Arhitektūra ir sociālā pielietojuma māksla. Tāpēc topošajiem arhitektiem ar lielu atbildību vajadzētu sagatavoties dialogam ar sociālajiem apstākļiem. Sliktākais ceļš ir pakalpināšana bez jebkādas kritikas. Sevišķi nožēlojama ir daudzo jauno arhitektu vēlme *izlekt* ar savdabīgumu vai nodošanās īslaicīgām modes tendencēm, kad viņi izaudzē kaut kādus brīnumainus kaktusus. Bet katrai mājai vajadzētu būt kā ziedam, kas harmoniski iekļaujas lielās pilsētas krāšņajā ziedu pušķī.
- **Kādas jūsu prāt, izskatīsies divdesmit pirmā gadsimta pilsētas un kāda būs arhitektūras formu valoda? Kā zināms, jūs esat pārsniedzis lielo lidostu projektu mērogu un darbojaties pilsētu plānošanas jomā.**
- Divdesmit pirmajā gadsimta pilsētai būs no jauna jāatklāj vērtības, kas saistītas ar urbānisma blīvumu un sociālo tīklu. Tāpēc tai būs jāatbilst izvirzītajai idejai par eiropeisko pilsētu, būs jāuzņemas sakopt un sadziedēt brūces, ko iecirtis automašīnas izgudrojums. Pašlaik mēs Rīgā kopīgā vācu un latviešu arhitektu plenērā strādājam pie šī dziedināšanas procesa. Rīga ir brīnumskaista pilsēta, un tai ir iespēja kļūt par pilsētībūvniecisku paraugu nākotnē.
- **Strādājot Latvijā, jūs sadarbojaties ar firmu VINCENTS. Ka jūs, kuram ir tik pamatīga starptautiska pieredze, vērtējat sadarbību ar Latvijas speciālistiem?**
- Sadarbība ar VINCENTU ir ļoti harmoniska un draudzīga, jo vienmēr priekšplānā ir bijusi interese par labu arhitektūru un kvalitatīvām detaļām. Tas man ir svarīgs priekšnosacījums. VINCENTS augstu vērtē mūsu arhitektūru, un es jūtu, ka šeit mani saprot.

- Vai kompjūtertehnoloģijas sasniegumi, jūsuprāt, ietekmēs arhitektūras formas radīšanu?
- Jā un nē. Dators dod fascinējošas iespējas, bet tas pavedina arī uz visa veida muļķībām. Tikai vērtīgākais tehnoloģijā izdzīvos. Viss, kas pakļauts modei, atkal pazudīs.
- Jūs projektējat arī mēbeles... aiz priekšmetiem var saskatīt personību... Bez tam arhitektu radīto mēbeļu eksemplāri ir nozīmīgi dizaina kolekcionāriem. Kādas ir jūsu projektētās mēbeles un kādām lietām mājās interjerā dodat priekšroku?
- Es izvēlos dabīgos materiālus un izvairos no visa veida mākslīgajiem. Koks, āda, nerūsējošais tērauds ir cēli un ilgmūžīgi. Mēbelēm jābūt funkcionālām un estētiskām. Mani visvairāk nodarbina fenomens, kas saistīts ar mēbeļu transformēšanu.
- Dabīgie materiāli ar laiku kļūst skaistāki, mākslīgie sliktāki... Kā jūs komentētu biežo koka pielietojumu kopā ar stikla un tērauda konstrukcijām savos projektos?
- Tik bieži izvēlos koku tādēļ, lai papildinātu modernisma darbu tērauda un stikla strukturālismu ar siltuma pieskārienu, līdzīgi to izmantoja skandināvu modernisti, piemēram, Arne Jākobsens pēc otrā pasaules kara. Bet veids, kāgā mūsu birojs GMP izmanto koka paneļu apšuvumu, teiksim, Berlīnes restorānā VAU, Hamburgas lidostas izeju zonā vai sēdvietās Vācijas jaunajos starppilsētu ekspreša vilcienos, padara humānāku iespaidu par atrašanos modernā telpā.

Es gribu, lai tas, ko mēs darām, ir vērtība arī nākamajam laikam.